

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3863/2022
04.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула и Јелене Ивановић, чланова већа, у парници тужиља АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Јелена Рајачић, адвокат из ..., против туженог Института за плућне болести Војводине из Сремске Каменице, чији је пуномоћник Вера Грбовић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2389/22 од 01.06.2022. године, у седници већа одржаној 04.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог и **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2389/22 од 01.06.2022. године, исправљена решењем истог суда Гж1 2389/22 од 23.06.2022. године тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиља и потврђује пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1840/21 од 04.04.2022. године, те одбија захтев тужиља да се обавезе тужени да им накнади трошкове другостепеног поступка.

ОБАВЕЗУЈУ СЕ тужиље да солидарно туженом накнаде трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1840/21 од 04.04.2022. године, ставом првим изреке, одбијен тужбени захтев тужиље АА којим је тражила да се обавезе тужени да јој за период од 01.05.2018. до 31.12.2020. године исплати, и то: на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 43.637,25 динара са припадајућом законском затезном каматом од 13.01.2022. године до коначне исплате и износ од 7.652,84 динара на име обрачунате законске затезне камате од доспелости сваког износа до дана вештачења 12.01.2022. године и на име неисплаћене накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 73.842,54 динара са припадајућом законском затезном каматом од 13.01.2022. године до исплате и износ од 15.848,54 динара на име обрачунате законске затезне камате од доспелости сваког износа до дана вештачења 12.01.2022. године. Ставом другим изреке, одбијен тужбени захтев тужиље ББ којим је тражила да се обавезе тужени да јој за период од 01.05.2018. до 31.12.2020. године исплати, и то: на име неисплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада износ од 102.346,00 динара са припадајућом законском затезном каматом од 13.01.2022. године до коначне исплате и износ од 22.305,33 динара на име обрачунате

законске затезне камате од доспелости сваког износа до дана вештачења 12.01.2022. године и на име неисплаћене накнаде за регрес за коришћење годишњег одмора износ од 73.842,54 динара са припадајућом законском затезном каматом од 13.01.2022. године до исплате и износ од 15.848,54 динара на име обрачунате законске затезне камате од доспелости сваког износа до дана вештачења 12.01.2022. године. Ставом трећим изреке, тужиле су ослобођене обавезе плаћања судских такси. Ставом четвртим изреке, обавезане су тужиле да туженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 62.162,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде од исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2389/22 од 01.06.2022. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 2389/22 од 23.06.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1840/21 од 04.04.2022. године и обавезан тужени да за период од 01.05.2018. до 31.12.2020. године тужилама исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и накнаду трошкова за регрес за коришћење годишњег одмора у одређеним новчаним износима, са законском затезном каматом од дана вештачења до исплате, као и одређене новчане износе на име обрачунате законске затезне камате од доспелости сваког појединачног месечног износа предметних накнада у спорном периоду до дана вештачења, све ближе одређено у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 62.162,00 динара, са затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужилама накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побиијану пресуду, у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20) – у даљем тексту: ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиле су у утуженом периоду од 01.05.2018. до 31.12.2020. године биле у радном односу код туженог на радном месту спремачице, са утврђеним коефицијентом за обрачун плате од 7,34 за тужилу АА, односно 6,83 за тужилу ББ. У том периоду, тужени је тужилама обрачунавао и исплаћивао зараду тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множио коефицијентима радног места тужила на основу метода обрачуна плате од почетка примене Закона о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), а почев од 2001. године. Пошто је тако добијена висина основне плате у наведеном периоду била нижа од износа минималне зараде, тужени је тужилама за сваки месец спорног периода вршио корекцију плата до износа минималне зараде, па је тужилама исплаћивана плата у висини минималне зараде. У листама за обрачун плата тужила није посебно исказана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да је тужилама у утуженом периоду, у недостатку параметара за обрачун тражених трошкова, на основу најповољнијег критеријума у упоредним важећим колективним уговорима у Републици Србији, на име накнаде трошкова топлог obroка припадао дневни износ од 250,00 динара бруто, а на име трошкова регреса износ од 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. Износи предметних накнада утврђени су вештачењем.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом одредби Закона о платама у државним органима и јавним службама и Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе одбио тужбени захтев тужила, закључујући да запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

По налажењу другостепеног суда, првостепени суд је погрешно применио материјално право, када је закључио да је тужбени захтев неоснован, па је преиначио првостепену пресуду тако што је обавезао туженог да тужилама исплати тражене накнаде, налазећи да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. У ситуацији када је тужени тужилама исплаћивао минималну зараду следи да тужилама није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужени дужан да им ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односе и предметна потраживања тужила.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом туженог указује да је другостепени суд на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91...83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатност односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3)). Одредбом члана 3. став 1. тог закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. Према одредби члана 4. став 1. наведеног закона, коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 1/15 и 3/18 – Споразум о продужењу рока важења) у одредби члана 91. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плате утврђују на основу основице за обрачун плата, коефицијената са којима се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из

плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

На исти начин су одређени елементи за утврђивање плате одредбама члана 90. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 106/18 од 31.12.2018. године) и одредбама члана 91. ст. 2. и 3. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, број 96/19 и 58/20 – у примени почев од 09.01.2020. године).

Одредбама члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 95/18), прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, поред осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин и за регрес за коришћење годишњег одмора, а ставом 2. овог члана прописано је да висина трошкова из става 1. тачка 5) овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није друкчије одређено (члан 2. став 2).

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13) те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, на утврђивање и обрачун плата тужиља, као и накнада и додатака по основу рада, примењују се прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни посебним колективним уговорима за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе који су важили у утуженом периоду, нити претходно важећим Посебним колективним уговором из 2010. године. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиљама исплаћивана кроз коефицијент за обрачун плате, тужиљама не припада

право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражују, без обзира на чињеницу да им је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужени је успео у поступку по ревизији па му, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања пуномоћника адвоката за састав ревизије од 18.000,00 динара према важећој Адвокатској тарифи („Службени гласник РС“, број 37/21).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић